

NATUURONDERZOEK J.J. ALLANSTRAAT 125 TE WESTZAAN

Gierzwaluw, huismus en vleermuizen

Definitief rapport

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Gemeente Zaanstad
Contactpersoon: Dhr. W. Fontein
Senior Projectleider
Ingenieursbureau
Sector Openbare Ruimte
Adres: Postbus 2000
1500 GA Zaandam
Tel: 075 681 6366
E-mail: w.fontein@zaanstad.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch
Adres: Waaier 64
2451 VW Leimuiden
Tel: 0172 576072
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: M.G. Bertholet
Kwaliteitscontrole: Ing. S. van Lieshout

Projectcode: ZAVL1805
Status: Definitief
Datum: 16-11-2018

Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gestelde eisen.

Adviesbureau E.C.O. Logisch is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Wettelijk kader	4
2	Onderzoeksmethodiek	6
2.1	Gierzwaluw	6
2.2	Huisemus	6
2.3	Vleermuizen	6
2.3.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	6
2.3.2	Paarverblijfplaatsen	6
2.3.3	Winterverblijfplaatsen	6
2.3.4	Vliegroutes en foerageergebieden.....	7
2.4	Overzicht inventarisaties	7
3	Resultaten	8
3.1	Gierzwaluw	8
3.2	Huisemus	8
3.3	Vleermuizen	8
3.3.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	8
3.3.2	Paarverblijfplaatsen	8
3.3.3	Winterverblijfplaatsen	8
3.3.4	Vliegroutes en foerageergebieden.....	8
3.4	Belang projectgebied	9
4	Conclusie en aanbevelingen	10
4.1	Conclusie	10
4.2	Aanbevelingen t.o.v. de Wet natuurbescherming.....	10
	Bijlage 1: Kaarten resultaten onderzoeken.....	11
	Bijlage 2: Foto's.....	14

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De initiatiefnemer is voornemens een ruimtelijke ingreep uit te voeren in het projectgebied aan J.J. Allanstraat 125 te Westzaan. De geplande werkzaamheden in het projectgebied betreffen het amoveren van de bebouwing.

In 2018 is door Adviesbureau E.C.O. Logisch verkennend natuuronderzoek uitgevoerd middels een quickscan ecologie. Uit de quickscan is gebleken dat het projectgebied mogelijk functies herbergt voor de gierzwaluw, huismus en vleermuizen. In opdracht van gemeente Zaanstad is derhalve een aanvullend natuuronderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door de gierzwaluw, huismus en vleermuizen. Dit rapport bevat de resultaten van deze onderzoeken en aanbevelingen ten opzichte van de Wet natuurbescherming.

1.2 WETTELIJK KADER

Voor wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Het gaat om soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen deze nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit de wet. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

Wanneer er door uitvoering van werkzaamheden sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming, is een ontheffing noodzakelijk.

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.

Ook kan er mogelijk middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten. De huidige gedragscodes zijn nog niet afgestemd op dan wel goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen met effecten op Europees beschermde soorten.

Alle vleermuizen zijn op Europees niveau beschermd. De nesten van de gierzwaluw en de huismus zijn jaarrend beschermd. De verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.1 (vogels) en 3.5 (overige soortgroepen) van de Wet natuurbescherming.

Europees beschermde soorten – Vogels (Artikel 3.1 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Europees beschermde soorten - Overige soortgroepen (Artikel 3.5 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 GIERZWALUW

Het onderzoek naar de gierzwaluw is uitgevoerd op basis van het kennisdocument van de gierzwaluw¹. In de periode 1 juni - 15 juli zijn er drie rondes uitgevoerd. Eén ronde daarvan is tussen 20 juni en 7 juli uitgevoerd, in verband met de aanwezigheid van jongen. De bezoeken zijn vanaf een uur voor zonsondergang tot een half uur na zonsondergang uitgevoerd, met een minimale tussenperiode van tien dagen.

2.2 HUISMUS

De aanwezigheid van nestlocaties van de huismus is onderzocht middels een inventarisatie welke is gebaseerd op het kennisdocument van de huismus². In de periode 1 april - 15 mei zijn er twee bezoeken aan het projectgebied gebracht om nestlocaties van de huismus vast te stellen dan wel uit te sluiten. De bezoeken zijn vanaf minimaal één uur na zonsopkomst uitgevoerd met een minimale tussenperiode van tien dagen.

2.3 VLEERMUIZEN

Het onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2017³. In paragraaf 2.4 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden. De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt standaard met de Pettersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

2.3.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 15 mei - 15 juli is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit drie rondes, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De overige twee rondes hebben 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

2.3.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 15 augustus - 15 september zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten.

2.3.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Tijdens de habitatscan heeft er een inpanidige inspectie plaats gevonden naar geschikte ruimtes welke kunnen fungeren als winterverblijven van vleermuizen. Hierbij zijn de kruipruimtes en zolders onderzocht met behulp van endoscoop en zaklamp naar het voorkomen van overwinterende individuen. Er zijn geen overwinterende vleermuizen of sporen van recentelijk gebruik waargenomen. De bebouwing is niet geschikt bevonden voor een massawinterverblijfplaats. Maar een winterverblijfplaats van een of enkele individuen kan niet worden uitgesloten, door de aanwezigheid van spouwmuren en andere potentiële verblijfplaatsen. In het kader van winterverblijfplaatsen van vleermuizen is er daarom een onderzoek naar zwermende dieren in de periode 1 augustus - 10 september 2018 uitgevoerd. Deze inventarisatie bestaat uit twee rondes van twee uur vanaf middernacht. Hiervan is één ronde gecombineerd uitgevoerd met het onderzoek naar paarverblijven van vleermuizen.

¹ BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0. BIJ12 juli 2017.

² BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus, versie 1.0. BIJ12 juli 2017.

³ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereeniging (2017). Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

2.3.4 Vliegroutes en foerageergebieden

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

2.4 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van alle uitgevoerde inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door M.G. Bertholet en ing. S. van Lieshout.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties

Datum	Tijd	Soort	Activiteit	Weersomstandigheden
06-04-2018	10:30 – 12:30	Huismus	Nesten	Onbewolkt, windkracht 3, 14 °C
07-05-2018	09:00 – 11:00	Huismus	Nesten	Onbewolkt, windkracht 2, 23 °C
06-06-2018	21:00 – 22:30	Gierzwaluw	Nesten	Licht bewolkt, windkracht 2, 20 °C
06-06-2018	21:58 – 23:58	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 2, 18 °C
12-06-2018	03:17 – 05:17	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 3, 15 °C
20-06-2018	21:00 – 22:30	Gierzwaluw	Nesten	Half bewolkt, windkracht 4, 22 °C
07-07-2018	21:00 – 22:30	Gierzwaluw	Nesten	Zwaar bewolkt, windkracht 2, 20 °C
07-07-2018	22:03 – 00:03	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Zwaar bewolkt, windkracht 2, 18 °C
09-08-2018	00:00 – 02:00	Vleermuizen	Winterverblijven (zwermgedrag)	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 3, 15 °C
22-08-2018	00:00 – 02:00	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen	Half bewolkt, windkracht 3, 18 °C
12-09-2018	21:02 – 23:02	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen	Geheel bewolkt, windkracht 2, 13 °C

3 RESULTATEN

3.1 GIERZWALUW

In het projectgebied zijn tijdens het onderzoek naar de gierzwaluw twee nestlocaties van de gierzwaluw aangetroffen. De nestlocaties bevinden zich onder de dakpannen aan de zuidzijde van de bebouwing. De nestlocaties van de gierzwaluw zijn op kaart in bijlage 1 en op afbeelding 1 in bijlage 2 weergegeven. Er zijn in de directe omgeving van het projectgebied ook enkele individuen van de gierzwaluw foeragerend waargenomen.

3.2 HUISMUS

In het projectgebied zijn tijdens het onderzoek naar de huismus vier nestlocaties van de huismus onder de dakpannen van de bebouwing aangetroffen. Twee nestlocaties bevinden zich aan de zuidzijde, één nestlocatie aan de oostzijde en één nest aan de westzijde van de bebouwing. De nestlocaties van de huismus zijn weergegeven op kaart in bijlage 1 en op de afbeeldingen 2 en 3 in bijlage 2. Aan de noordzijde, buiten het projectgebied, is een zingend individu van de huismus waargenomen. Dit individu toonde nestindicerend gedrag en binding met dit gebouw buiten het projectgebied.

In het projectgebied is tijdens het onderzoek een nestlocatie van de spreeuw aangetroffen. De nestlocatie van de spreeuw staat op afbeelding 4 in bijlage 2 weergegeven. Aan de zuidzijde, buiten het projectgebied, zijn twee nestlocaties van de spreeuw aangetroffen.

3.3 VLEERMUIZEN

Binnen het projectgebied is de gewone dwergvleermuis waargenomen. In de directe omgeving van het projectgebied zijn de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het projectgebied nader toegelicht. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven.

3.3.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In het projectgebied zijn er geen zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Aan de noordzijde, buiten het projectgebied, is een zomerverblijfplaats van één enkel individu van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. De zomerverblijfplaats bevindt zich aan de westzijde van het gebouw buiten het projectgebied. Daarnaast zijn in de directe omgeving van het projectgebied drie foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen in deze periode.

3.3.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN

In het projectgebied is een baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Twee individuen van de gewone dwergvleermuis baltten langdurig langs de gevel en toonden daarmee binding met de bebouwing in het projectgebied. De paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevindt zich aan de oostzijde van de bebouwing. De paarverblijfplaats staat op afbeelding 5 in bijlage 2 weergegeven. In de directe omgeving van het projectgebied is een baltsend individu van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Daarnaast zijn in de directe omgeving van het projectgebied enkele foeragerende individuen van de gewone dwergvleermuis en één van de ruige dwergvleermuis waargenomen in deze periode.

3.3.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Er zijn geen indicaties die duiden op aanwezigheid van winterverblijfplaatsen in de spouwmuren. Tijdens de inventarisaties zijn geen zwermactiviteiten van vleermuizen waargenomen die kunnen duiden op de mogelijke aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats. De aanwezige paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, zou mogelijk kunnen fungeren als winterverblijfplaats voor deze twee individuen.

3.3.4 VLEGROUTES EN FOERAGEERGEBIEDEN

Binnen het projectgebied zijn geen duidelijke vaste vliegroutes waargenomen. De groenstructuren en de watergang in de directe omgeving van het projectgebied worden gebruikt als foerageergebied door enkele individuen van de gewone dwergvleermuis en één individu van de ruige dwergvleermuis. Er zijn voldoende overeenkomstige alternatieven voor wat betreft foerageergebied in de omgeving aanwezig. De aanwezigheid van een vaste vliegroute of (essentieel) foerageergebied binnen het projectgebied is uitgesloten.

3.4 BELANG PROJECTGEBIED

Het projectgebied bevat elementen welke worden benut door beschermde soorten. In tabel 2 is weergegeven welke functies zijn aangetroffen en wat het belang van het projectgebied is voor de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.

Tabel 2: Beschermde functies gierzwaluw, huismus en vleermuizen

Wet natuurbescherming	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie	Belang
Artikel 3.1, VR I	Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	Nestlocaties	Groot
Artikel 3.1, VR	Huisumus	<i>Passer domesticus</i>	Nestlocaties	Groot
Artikel 3.5, HR IV	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Baltsterritorium Paarverblijfplaats	Groot Groot

De aangetroffen nestlocaties van de gierzwaluw en de huismus zijn van groot belang voor de gunstige instandhouding van de lokale populatie van de betreffende soorten.

Het aangetroffen baltsterritorium en de daarbij horende paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aan de oostzijde van de bebouwing in het projectgebied, zijn voor de gewone dwergvleermuis van groot belang voor de gunstige instandhouding van de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis. Daarnaast kan de aanwezige paarverblijfplaats van de twee individuen van de gewone dwergvleermuis, mogelijk kunnen fungeren als winterverblijfplaats.

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

Er zijn twee nestlocaties van de gierzwaluw, vier nestlocaties van de huismus en één nestlocatie van de spreeuw onder de dakpannen van de bebouwing in het projectgebied aangetroffen. In het projectgebied is een baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Twee individuen van de gewone dwergvleermuis baltsten langdurig langs de gevel en toonden daarmee binding met de bebouwing in het projectgebied. De paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevindt zich aan de oostzijde van de bebouwing.

De nestlocaties van de gierzwaluw, de huismus en de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zijn van groot belang voor de gunstige instandhouding van de lokale populatie van deze soorten.

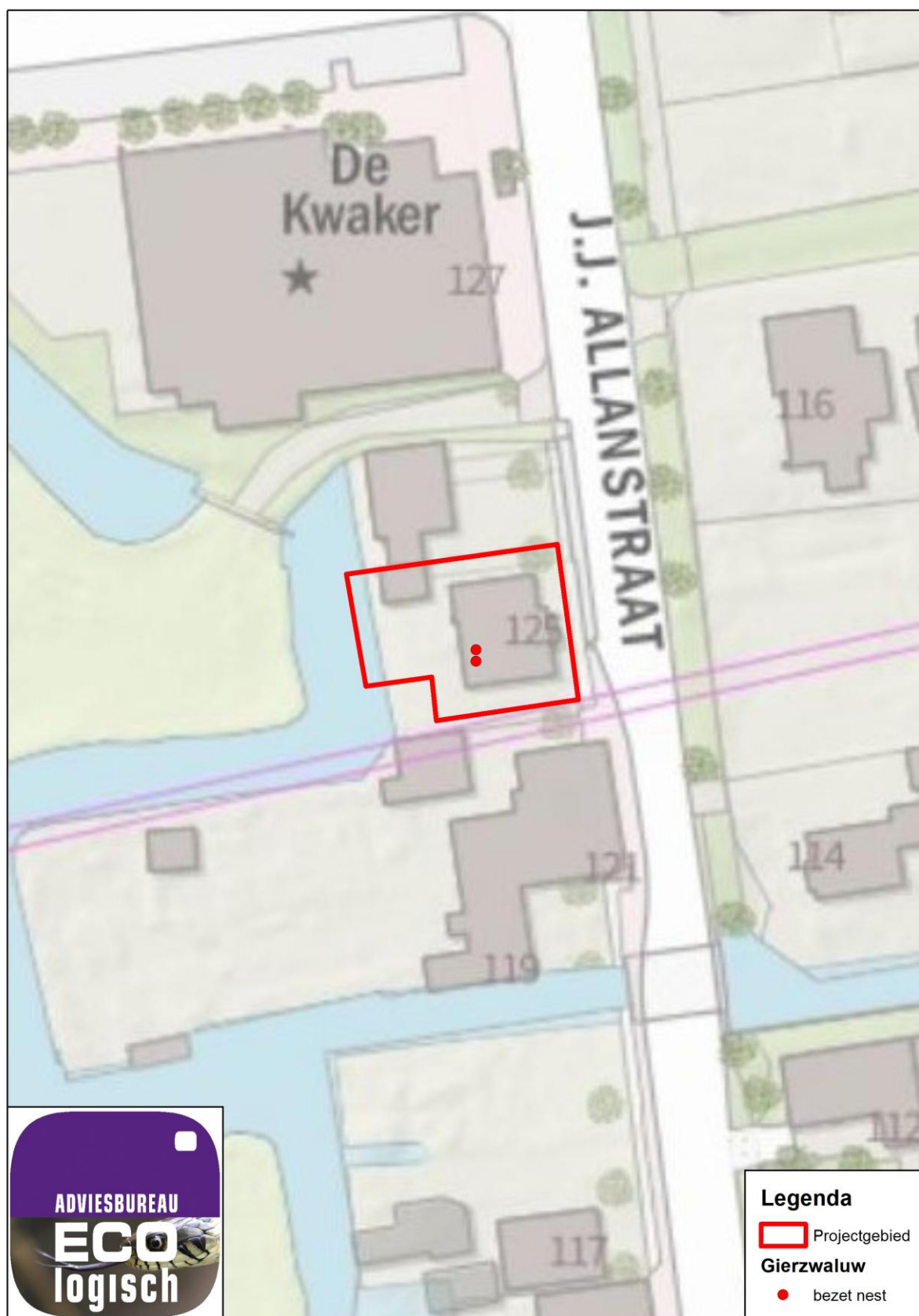
4.2 AANBEVELINGEN T.O.V. DE WET NATUURBESCHERMING

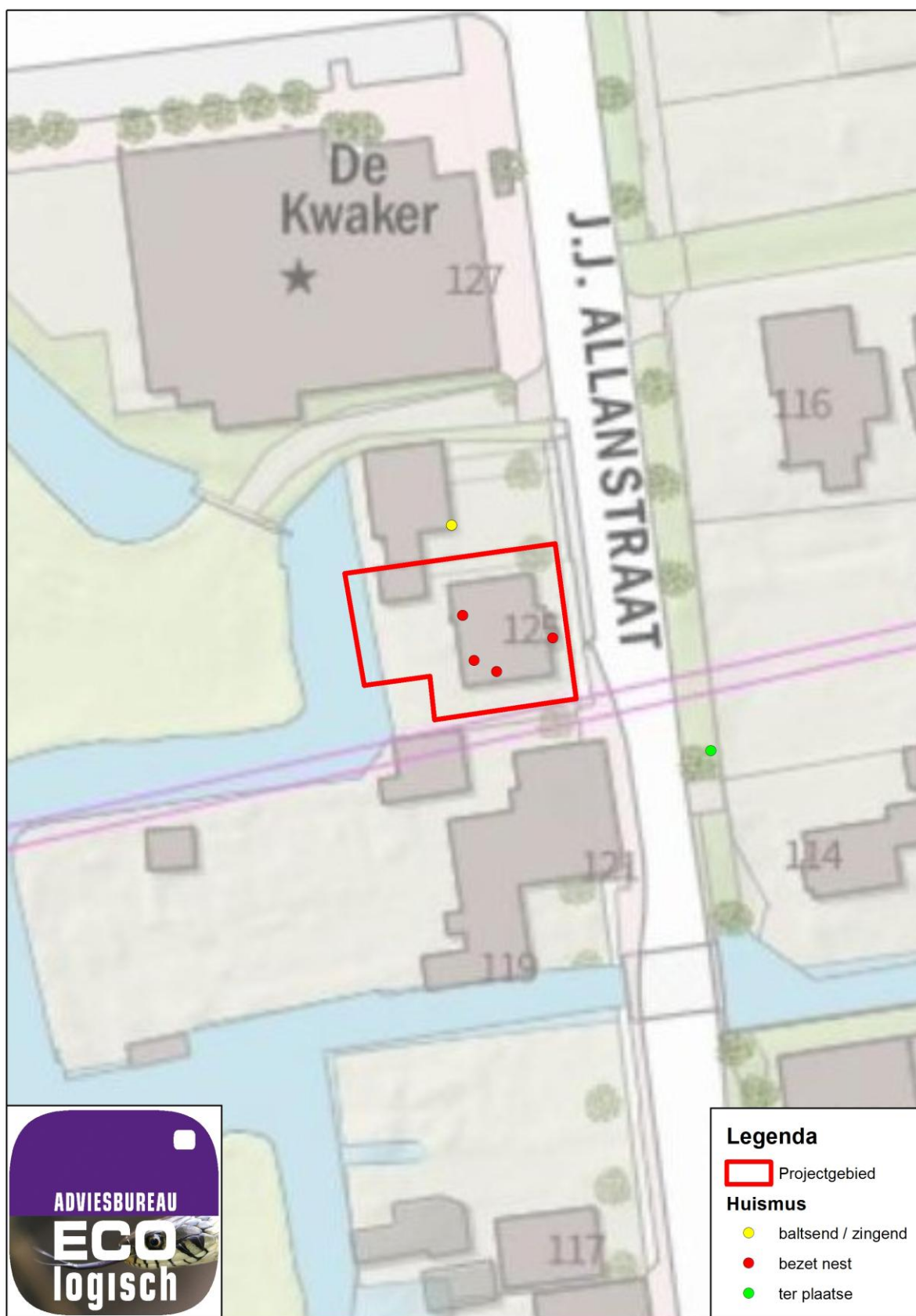
Tijdens het amoveren van de bebouwing in het projectgebied zullen de nestlocaties van de gierzwaluw en de huismus verloren gaan. Hiermee wordt de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming overtreden. Het is noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen om overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.1 te voorkomen. Aan een ontheffing zullen voorwaarden verbonden zijn, zoals het treffen van mitigerende maatregelen.

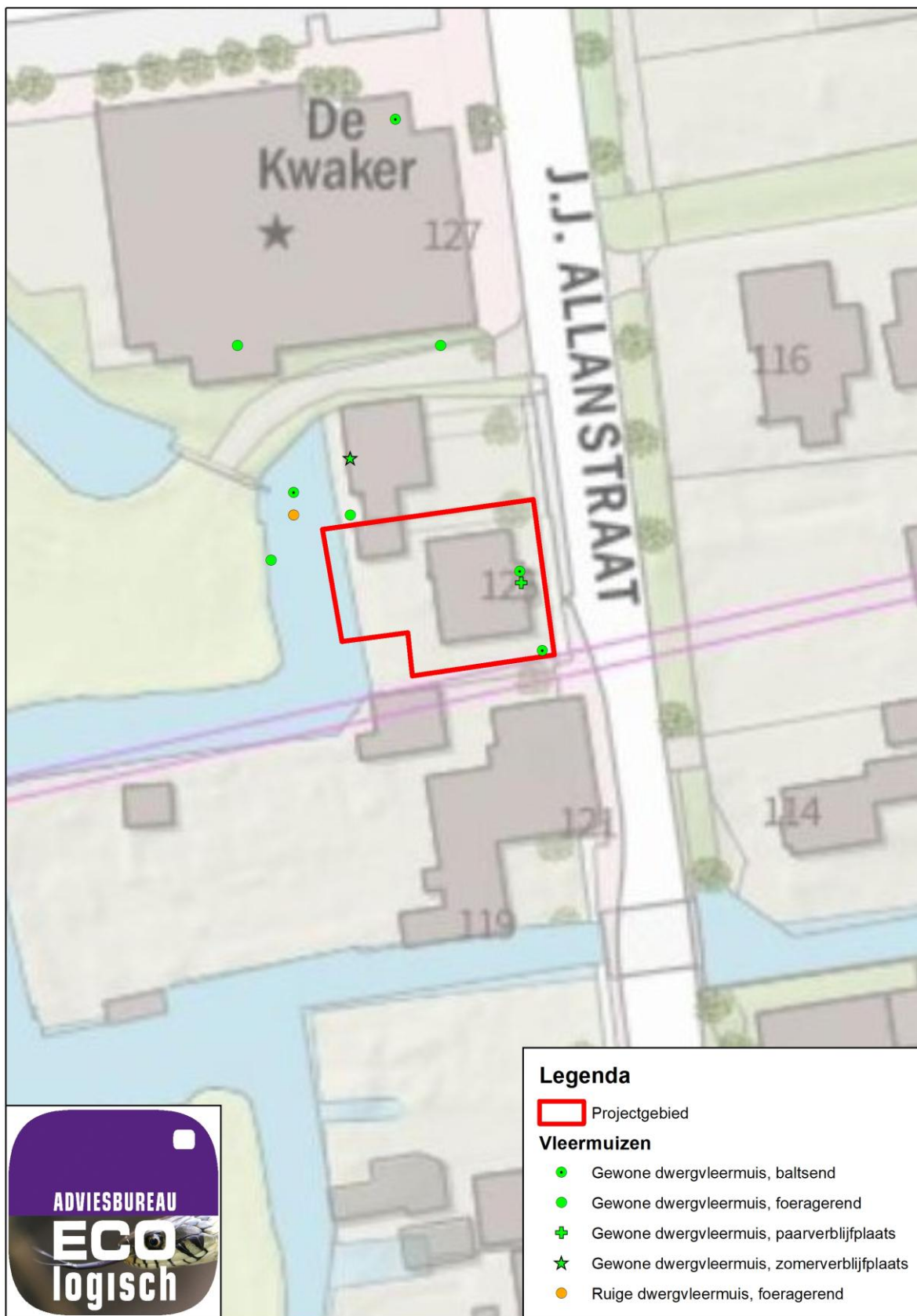
Er bevindt zich een paarverblijfplaats en een daarbij horend baltsterritorium van de gewone dwergvleermuis in het projectgebied. Tijdens het amoveren van de bebouwing in het projectgebied gaat deze paarverblijfplaats verloren. Hiermee wordt de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden. Het is noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen om overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 te voorkomen. Aan een ontheffing kunnen voorwaarden verbonden zijn, zoals het treffen van mitigerende maatregelen.

Het is in het algemeen aan te bevelen om de geplande werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren (globaal 15 maart – 15 juli), om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Indien broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden aanwezig zijn mogen deze niet worden verstoord of vernietigd.

Bijlage 1: Kaarten resultaten onderzoeken

Bijlage 2: Foto's

Afbeelding 1: Nestlocaties gierzwaluw

Afbeelding 2: Nestlocaties huismus

Afbeelding 3: Nestlocatie huismus

Afbeelding 4: Nestlocatie spreeuw

Afbeelding 5: Paarverblijf gewone dwergvleermuis